

škodnini in garancijah. Celo v vprašanju Belgije da nemška vlada še ni dala jasne izjave. Kardinal Gasparri je monakovskemu nunciju takoj naročil, naj stopi v stik z nemško vlado, od katere naj bi dobil jasen odgovor zlasti glede Belgije, kar bi pripomoglo k boljšemu razvoju mirovnih pogajanj. Nemški kancler nunciju ni odgovoril, pač pa je preko španskega poslanika v Bruslju tipal, če Angleži mislijo resno. Od teh pa ni bilo mogoče ničesar izveči.

Istočasno je francoska vlada sporočila Londonu, da odklanja papežev mirovni predlog, ker da ne vsebuje pogoja, da Nemčija Franciji odstopi Alzacijo in Lotaringijo. Francija, ki med svetovno vojno pri Vatikanu še ni imela svojega poslanika, je London naprosila, naj njen odgovor sporoči vatikanskemu državnemu tajniku, da ta ne bi začel s kakimi pol-officielnimi posredovanji med vojskujočimi se državami.

Dne 22. septembra je kardinal Gasparri končno prejel nemški odgovor na papežovo

mirovno noto. Ko ga je prebral, je izjavil: »Odgovor je ničev in uničuje vsa upanja.« Kardinal je še čakal odgovor nemške vlade na Pacellijevo posredovanje. Toda tudi ta je bil uničujoč, nejasen. Istočasno je kardinal dobil tudi odgovor francoske vlade. Sedaj je bilo jasno: za vse je bilo prepozno. Do po papežu posredovanega miru ni prišlo.

Ko je nuncij Pacelli v Münchenu spoznal, da je papeževa mirovna pobuda propadla, je ves v solzah vzkliknil: »Vse je izgubljeno, tudi vaša domovina!« Takrat je v sebi čutil bolečino narodov in bolečino sv. očeta Benedikta XV., ki ni mogel preprečiti nepopisne nesreče svetovne vojne.

Nuncij Pacelli je v Münchenu dočkal zlom cesarske Nemčije in bil priča krvavim dogodkom komunistične revolucije, ki je bila zadnji konec nemškega cesarstva.

Evgenij Pacelli med svetovno vojno ni uspel in zato je toliko trpljenja šlo preko narodov. Ali bodo narodi poslušali Pija XII. in s tem od sebe odvrnili katastrofo, ki jim grozi?

Močan si, o slovenski narod! Tisoč in pet sto let krvavih, izkrvavel nisi! Narod-mehkužnik bi dušo izdihnil — ti pa, tisočkrat ranjen, komaj zmaješ z ramami... Trdna je moja vera, da napoči zarja tistega dne, ko naša kultura ne bo več krizantema siromakova, temveč bogastvo bogatega. Ze slutim zarjo tistega dne (Ivan Cankar.)

Janko Bejek:

Nekaj o sezonskem delavstvu

Mamon — denar vleče delavce v nevarnosti

Približuje se čas sezonskega poljskega dela. Naši sezonci že postajajo nemirni in se sprašujejo, ali jim bodo letos vse poti odprte ali ne. Prejšnja leta je šlo največ delavcev v Francijo in Nemčijo, lansko leto je šlo le nekaj delavcev v Francijo in nekaj manj kot 2000 v Nemčijo, ostali so šli na delo v državi ali so pa morali ostati doma. Lansko leto se je delavec, ki so mislili iti v tujino, svarilo radi nevarnosti, ki jih čakajo v teh vojujočih se državah, pa ni nič pomagalo. Kesanje je prišlo prepozno. Veliko naših delavcev je prestalo vso grozo vojne v Franciji, dosti je mrtvih, več sto jih še danes pogrešamo. Vsa nevarnost se je tem delavcem naslikala in to pri borzi dela, opominjali so domači dušni pastirji, pa vse skup nič ni zaleglo. Danes govorijo ti delavci drugače. Nekateri delavci so se tudi iz Nemčije vrnili predčasno radi vojne. Pa je letos naše delavstvo prav tako trmasto kot lansko leto. So že nestrpni in komaj čakajo, da bi se jim odprla vrata tujine, čeprav je povsod vojno stanje. Mamon — denar vleče naše ljudstvo v nevarnosti. Če bo zopet prišlo gorje na naše delavstvo, bo seveda kriva borza dela, njen šef g. Kerec in duhovniki. Eno ali dve leti mi lahko shajamo brez tujine ali pa tudi za stalno, saj dolgo nismo hodili v tujino in je naše delavstvo le živelo in je bilo veliko manj pokvarjeno kot je danes. Se poznajo na našem delavstvu že posledice tujine. Veliko jih pride domov bolanih, izgaranih, pokvarjenih. Drugi pridejo domov na videz sicer še zdravi, pa polagoma pešajo in legajo v prerani grob. Naš delavec v tujini gara, da vse moči iz sebe, da bi ja več zaslužil, hrane si pa ne privoščiti, da mu pač več denarja ostane. Posledice so neizgibne.

Bodimo odkriti!

Piše se dostikrat o 12.000 sezonskih delavcev v Prekmurju. To ne odgovarja resnici, pa naj mi kdo zameri ali ne. Živim v kraju, kjer je sorazmerno največ sezoncev. Trdim in vsakemu lahko tudi dokažem, da imamo veliko manj sezonskih delavcev. Številka ne bom navajal, ali če bi rekel, da jih je le okrog 8000, se veliko ne bi zmotil. Jaz ne štejem za sezonskega delavca tistega našega kmeta, ki ima doma dovolj dela in jela ter gre v tujino radi pohlepa po denarju. Tudi tistih naših deklet in fantov ni šteti med sezonce, ki odidejo proti volji staršev, ki jim nudijo doma vsega v izobilju in gredo v svet le radi prostosti ali pohlepa. Vedite namreč, da en naš delavec v Nemčiji zasluži v eni sezoni tudi do 7000 din ali pa še več. Vse to radi visoke valute nemške marke. Če bi naši delavci ta denar tam porabili za obleko in življenje, jim ne bi nič ostalo,

Delavci, bodite pametni!

Potrpimo do konca vojne. Želimo vam samo dobro. Saj vas razumemo, da bi radi kupili še kaj zemlje, radi bi si postavili novo hišo, radi plačali dolgeve, pa bi tudi v ostali Sloveniji radi vse to imeli, pa vendar ne gredo v tujino in so zadovoljni s skromnim življenjem. Naše ljudstvo je vse preveč razvajeno. Potrebno je, da zopet nastopi oblast, kot lansko leto. Naj mi bo dovoljeno — kot poznavalcu naših delavskih razmer — nekaj pripomb. Lansko leto je bilo precej krivic, četudi je oblast pazila.

Zasedba italijanske Somalije

Od Žube do Mogadiša

Južnoafriške čete so začele prodirati v italijansko Somalijo iz angleške kolonije Kenija dne 12. februarja. Po zasedbi pokrajinskega mesta Afmađu in osvojitvi pristanišča Kismaju so zadelj južnoafriški napadalci na italijansko obrambno črto ob veliki reki Žubi. Kakor hitro pa je bil izsiljen prehod preko te reke, je bil italijanski obrambni načrt glede te pokrajine zrušen. Pohod južnoafriških motoriziranih oddelkov od reke Žube naprej je bil malodane neoviran. Dne 25. februarja je bilo zasedeno brez vsakega odpora glavno mesto Somalije in veliko pristanišče Mogadišo. Od začetka vdora v italijansko Somalijo 12. februarja do vkorakanja v Mogadišo 25. februarja so prevozili zmagovalci v stalnih večjih in manjših bojih 1000 km. Uspeh južnoafriške vojske je bil mogoč zaradi sodelovanja vseh treh vrst orožja: kopne vojske, mornarice in letalstva.

Velik pomen Mogadiša

Mogadišo je zelo važno pristanišče in za Masavo v Eritreji drugo največje mesto v italijanski vzhodni Afriki. V mirnem času je štel Mogadišo 60.000 prebivalcev, od tega 8000 Italijanov. Iz Mogadiša vodi v notranjost 115 km dolga železniška proga. Ob priliki abesinske

vojne je služil Mogadišo italijanskemu maršalu Grazianiju kot glavno oporišče za napredovanje v Abesinijo od juga. Verjetno je, da bo igral isto vlogo sedaj, ko prodirajo Angleži v Abesinijo na 12 mestih.

Dva vojna pohoda iz italijanske Somalije

Istočasno ko so motorizirani južnoafriški oddelki prekoračili reko Žubo, zlomili italijanski odpor in zasedli Mogadišo, je zavzela angleška mornarica v prvem naskoku na skrajno severno-vzhodnem koncu italijanske Somalije trdnjavo Gardafui. S tem je postala zasedba celotne italijanske Somalije lahka ter hitro izvedljiva. Verjetno je, da bodo južnoafriške čete vkorakale iz zasedene srednje Somalije od juga v Abesinijo, iz severne pa v angleško Somalijo, katero so izpraznili Angleži lani.

Umik italijanskih čet iz Somalije

Prodiranje južnoafriških čet v Somaliji se nadaljuje. Italijanske čete se naglo umikajo v smeri proti Addis Abebi in Havarju v osrednjo Abesinijo.

V Somaliji je bilo doslej naštetih 900 italijanskih ujetnikov in med temi so trije generali. Število ujetnikov raste iz dneva v dan. Zelo obsežen je tudi plen raznega vojnega materiala.

Predsednik dr. Fran Kulovec v Ljutomeru in Ptujju

V Ljutomeru

Zadnje nedeljo predpoldne se je vršila v Ljutomeru v prostorih Katoliškega doma seja okrajnega odbora JRZ. Sejo je vodil bivši minister Snoj, udeležili so se je predsedniki vseh krajevnih organizacij, vsi župani in odličniki iz ljutomerskega okraja. Po pozdravnih besedah g. ministra Snoja je navdušeno pozdravljen od navzočih govoril g. predsednik dr. Kulovec o naši notranji in zunanji politiki ter zatrdil, da bo vlada sporazuma storila vse za ohranitev miru. Govor g. ministra je bil sprejet z burnim odobravanjem in z vzkliki: kralju, knezu namestniku, Jugoslaviji ter našemu političnemu vodstvu. Za dr. Kulovcem je govoril še predsednik Preveda g. Snoj, na kar je bila seja zaključena s pesmijo: »Hej Slovenci!«

V Ptujju

V nedeljo popoldne pa se je vršila v Ptujju seja širšega odbora JRZ za ptujski okraj. Udeležil se je je predsednik gospod dr. Franc Kulovec, kateri je bil pred ptujskim mestnim po-

glavarstvom slovesno sprejet od bivšega ministra Snoja, od okrajnega načelnika dr. Farčnika, ptujskega župana dr. Remca, od treh banskih svetnikov, gimnazijskega ravnatelja in ravnatelja meščanske šole. Predsednika dr. Kulovca je pozdravila gospodična Vera Remec in mu poklonila šopek nageljnov. G. minister se je podal v sejno dvorano mestnega predsedstva, kjer so bili zbrani odlični pristaši JRZ za ptujski okraj in so mu priredili prisrčen sprejem. V pozdrav g. predsednika in vseh zbranih je spregovoril g. tajnik Marko Kranjc, ki je podal besedo dr. Kulovcu. G. minister se je spomnil v svojem daljšem govoru rajnega dr. Korošca, kateremu so zaklicali navzoči trikratni: »Slava!« G. predsednik je podal poročilo o naši zunanji ter notranji politiki. G. ministru se je zahvalil g. tajnik Marko Kranjc in posebno še omenil njegova prizadevanja za regulacijo Drave, ki se bo nadaljevala. Za g. predsednikom so še govorili: g. Snoj, g. župnik Grobler, ravnatelj Munda in banski svetnik Prelog.

Število sezoncev v tujino je bilo omejeno, pa sta le šla od nekatere hiše po dva, od druge, girmašne, pa nobeden. Imen nočem navajati. Naredba oblasti bi se naj tudi nekoliko spremenila. Moške osebe bi naj šle v tujino že s 25 leti, če že silijo. Ženske osebe pa naj ne bi šle pod nobenim pogojem pred izpolnjenim 20 letom v tujino, pa magari gre z njo oče ali mati. Razlogov za to je dosti, pa ni prostora, da bi vse navajal. Sedaj je še čas, da se naredi pravičen seznam res potrebnih oseb. Vse pa mora biti tajno. Občine že nekaj naredijo, vsega pa tudi niso storile in se je le zgodila kakva krivica. Kaj pa, če bi se oblast obrnila na koga drugega...

Opozorjamo oblast tudi na naše begunce

Veliko jih je odšlo v tujino brez dovoljenja. Zadnji čas pa je to izključeno, ker nemška oblast vrne vse naše ljudi, ki pridejo tja kontrabant. Ostro pa naj kaznuje oblast tiste naše delavce, ki so odšli že lansko leto v tujino brez dovoljenja, in to radi tega, ker jih je tu čakala kaka dolžnost. Poznam več takih, ki so odšli, ko so dobili poziv na orožne vaje. Pa se tajno vračajo domov za kak teden in se čudimo, da oko postave tega ne zve. Tu je treba postopati brez usmiljenja. Ne odobravamo tega, da smejo tudi ti begunci pošiljati domov denar, kakor to delajo naši redni sezonci. Tako ne pridemo daleč, saj se nam bodo smejali.

Po Jugoslaviji

Slovesna izmenjava potrdilnih listin glede trajnega prijateljstva med Madžarsko in Jugoslavijo. Naš zunanji minister dr. Cincar Markovič je prispel s soprogo in spremstvom 26. februarja v Budimpešto, kjer je bil deležen slovesnega in prisrčnega sprejema. Po zdravu z madžarskim zunanjim ministrom je obiskal predsednika vlade grofa Telekyja in je bil sprejet v avdijenco pri regentu Horthyju. Vršila se je slavnostna seja obeh madžarskih zbornic, na kateri je bilo izraženo zadovoljstvo nad zblizanjem obeh sosednih držav. Dne 27. februarja so bile v slavnostni dvorani predsedništva madžarske vlade slovesno izmenjane potrdilne listine, s katerimi stopa v veljavo pogodba trajnega prijateljstva med Madžarsko in Jugoslavijo. Kot spomin na ta veliki dogodek v resnih časih je izročil predsednik madžarske vlade našemu zunanjemu ministru zlato pero, s katerim je bila podpisana zgodovinska listina.

Kmet — kapitalist. To je mnenje mariborske marksistično-socialistične »Delavske politike«. Radi česa? Ker smatra kmet svojo zemljo kot svojo last, ker je na stališču zasebne lastnine proizvodjalnih sredstev. »Odveč je govoriti,« tako modruje »Delavska politika«, »da

bi mogli poljedelci, pa naj so že veliki ali mali, voditi svoja posestva drugače kot po kapitalističnih načelih.« Naši kmetje s svojimi srednjimi in malimi grunti in gruntci — kapitalisti! Ali je razredna borba in hujskanje k tej borbi našim marksistom že popolnoma zmešalo razsodnost?!

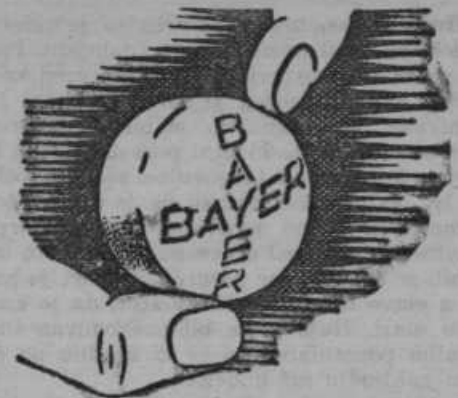
550 letnica smrti bl. Nikolaja Taviliča. Letos preteče 550 let, kar je umrl (leta 1391.) frančiškanski pater Nikolaj Tavilič, rojen v Šibeniku v Dalmaciji, mučeniške smrti v Jeruzalemu. Češčenje tega mučenika, rojenega v hrvatskem Šibeniku, se je takoj začelo po njegovi smrti, in sicer v njegovem rojstnem mestu. Tamkaj se v cerkvi očetov minoritov shranjujejo njegove relikvije (svetinj), tamkaj je prva njegova slika in prvi njegov oltar. Zato priredijo hrvatski patri minoriti od 24. do 26. maja letos narodno romanje v Šibenik. Namen je proslava 550 letnice smrti bl. mučenika Nikolaja in prošnja, da bi Bog podelil hrvatskemu narodu milost, da bi bil blaženi Nikolaj čim prej proglašen za svetnika. Hrvatje želijo in upajo, da se bo to zgodilo še v letošnjem letu, ki je 550. po njegovi mučeniški smrti.

Novice iz domačih krajev

Plaz zaustavil promet. Radi zmrzline se je utrgalo 300 kubikov kamenja, laporja ter zemlje in je zasulo v noči na 27. februar železniško progo Prevalje—Holmec pri km 79, približno 8 km od Prevalj. Radi plaza je bil promet med Prevaljami in Pliberkom prekinjen en dan. Ves dan je odstranjevalo plaz s proge 60—80 progovnih delavcev.

Kolesar povezil žensko. Na poti k sv. maši iz Dupleka k Sv. Martinu pri Vurbergu se je zaletel od zadaj v 65 letno Marijo Danko neznan kolesar in jo podrl. Pustil jo je na cesti brez pomoči z zlomljeno desno nogo in z drugimi hudimi poškodbami. Poškodovano so spravili v mariborsko bolnišnico.

Posestnikov sin smrtno ponesrečil pri smu-

Vsakdo ve da je

ASPIRIN

sredstvo proti hripi in prehladu. Pri kupovanju treba paziti, da je vsak zavitek in vsaka posamezna tableta obeležena z »Bayer«-jevim križem. Nikoli ne pozabite, da Aspirina brez »Bayer«-jevega križa ni!

Dolce reg. pod št. in. 1257 od 23. marca 1910

čanju. V Zavrhu pri Dobrni je padel pri smučanju posestnikov sin Stanislav Legvart čez neko deblo. Pri padcu si je tako poškodoval prsni koš, da je obležal na mestu mrtev.

Otrok padel v krop. V Smartnem ob Paki je padel v krop in se je življenjsko nevarno opeknel triletni sinček železničarja Bogomil Ajdič.

Avtomobilska nesreča. S šoferjem se je pehljala v avtomobilu iz Zavrha proti Celju posestnica Marija Wiedenbusch iz Lumberga. Avto se je prevrnil v občestni jarek in gospa Wiedenbusch je dobila hude telesne poškodbe. Avtomobil je močno poškodovan.

Huda nesreča enoletnega otroka. Marija Količ, enoletna hčerkica delavca iz Lipe pri Teharju, je padla v krop in se je hudo poparila.

Vinsko sod mu zmečkal nogo. Na kolodvoru na Laškem se je zvalil pri nakladanju sod na 54 letnega Franca Jelena, upokojenega rudarja iz Laškega, kateremu je zmečkal levo nogo.

18 leten fant povežen od vlaka. V Hrastniku blizu Velejeve kovačnice je povezil vlak 18 letnega Jožefa Matuša, ki je obležal mrtev.

Neverjetne, a resnične stvari. Pod naslovom »Ne boste verjeli« je neki Amerikan zbral celo vrsto neverjetnih, a vendar resničnih stvari. Tako se je najdaljši boksaški boj zgodil 6. aprila 1893 med Jackom Burkeom in zamorskim boksačem Andyjem Bowenom. Ta borba je trajala 7 ur in 19 minut. Izvojevala sta 110 rund; najbolj čudno pri vsem tem pa je to, da je sodnik v 110. kolu borbo ustavil in proglasil za neodločeno. — Druga neverjetna reč je zgodba o sedemletnem dečku, ki je umrl za starostno oslabelostjo. To je bil nekdo Karel Charlesworth, ki mu je brada zrastle že s četrtilim letom in ki mu je bil obraz ob smrti ves naguban. Lasje in brada so mu bili v sedmem letu snežnobeli, glas se mu je tresel, hodil je ka-

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

»Zaničevala te nikoli nisem; zdaj te spoštujem. Spoštujem te bolj ko vse druge moške v fari, ker nobeden ni bil tako pogumen in tako krščanski kakor ti.«

Čisto rdeč je obstal pred njo, kakor da ga je okregala; njegove črne oči pa so žarele od sreče. Tako je bil vesel, da ni spravil besede iz sebe.

»Še nekaj ti moram reči, Tonč,« je ona nadaljevala; »po volji mi je in čudno sem vesela, da denarja nisi vzel. Pokazal si jim pravega moža — prav je tako, Tonč!«

Še zmeraj je stal pred njo in ni vedel, ali bi se smejal ali jokal.

»Zdaj pa tiho bodi, nikomur ne črhni besedice o tem, kar sva govorila,« je rekla spet odločno, kakor je bila njena navada. »... Zdaj me ne boš več skrbel in potrebna ti tudi nisem več; zdaj si trden in mož, kakor je prav. Srečno, Tonč! Svoj živi dan se te bom spominjala.«

»Julka!« je zavpil.

Ona pa je že hitela po svoji poti in se ni več ozrla.

8.

Judež si je spet najel Hrastovo kegljišče. Bilo je sredi avgusta neke nedelje popoldne. Na kegljišču je bilo

9 vse živo. Ker je bilo rečeno, da bo prihodnjo nedeljo kegljaška tekma, so se kegljači danes prišli vaditi. Tu je bil mladi Meležnik, nadvorski hlapec Mohor, Laznikov hlapec, Pušnik, Končnikov Jur, Ladra in še drugi. Tudi nadvorski Peter je bil med njimi; saj je hotel med kegljači za mojstra veljati. Kegljal je le, kadar je bilo dosti ljudi okoli, da se je ime' pred kom postavljati. Danes je bilo polno gledalcev. Ko so nekaj partij že dali, sta prišla še Mrkačev Luka in Homanov Tinč; to sta bila prava tovariša in pretapača. Komaj sta prišla, sta se že začela z nadvorskim Petrom dajati, ker je bil ta proti temu, da bi ju vzeli k igri. Nazadnje so ju igralci vendar sprejeli.

Minulo je pol ure; tedaj se je prikazal Migeč. Primal je iz dvorišča in se prismolil na stol sredi igralcev. Vzel je iz žepa okrogel kamenček, ga sklenil v roke, nekaj časa je pihal na pest, potem je roki razklenil — in kamna ni bilo nikjer. »Hehehe,« se je jel režati in migati z vsem trupom. Ko so mu nekateri poploskali, se je speljal na stolu še bolj v sredo, da so ga laže vsi videli, in se je zadril:

»Kaj mi date, če vam keglje in krogle zacopram, da jih ne bo več?«

»Zaušnico ti dam pa pošteno,« mu je zabrusil Mrkačev. »Zdaj kegljamo, ti pa pojdi starim babam coprat!«

»Hehehe,« se je režal Migeč, kakor da ni bilo nič; iz oči pa mu je šinil grozeč plamen. Odmigal je okoli